

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Severní Evropa

Švédsko

Norsko

Finsko

Dánsko

Island

OPVK Inovace výuky
geografických studijních oborů,
CZ.1.07/2.2.00/15.0222

Švédsko

- konstituční monarchie, EU, stojí mimo měnovou unii, E-mocnost
- hustěji osídlení jih, málo osídlení sever, velká rozloha, 9 mil. obyv.
- metalurgie, řada mezinárodních společností (Volvo, Electrolux, Ericsson, Scania)
- hranice po temeni Skandinávského pohoří s NOR, říční hranice s FIN
- ledovcová jezera – Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren – jih státu
- těžba železných rud (3. v Evropě, po Rusku a Ukrajině)
- těžba olova (1. v Evropě), mědi, stříbra, zinku, uranu i zlata
- lesy 52 %, orná půda pouze 8 %, sever bezlesí
- poloostrov Skåne velmi dobré předpoklady pro zemědělskou výrobu, svou intenzitou se vyrovnává Dánsku
- ekonomicky silný stát, politicky velmi stabilní – demokracie, sociální systém, velmi kvalitní sociální vztahy v otevřené společnosti

Švédsko

- 9 mil. obyvatel, 450 tis. km², 20 osob na kilometr čtvereční
- koncentrace lidí: Malmö, Götteborg a Stockholm
- další středně velká města – hist. průmyslová města – Jonköping, Linköping, Norrköping,...
- nízká úroveň kriminality, výborné vzdělávání i zdravotnictví
- kontinuální restrukturalizace průmyslu, silný sektor služeb
- energetika: vodní zdroje a jaderná energetika (jiný model ukládání jaderného odpadu), dodržuje Kjótský protokol, jaderná energetika je tak nezbytná
- výborná železniční i silniční síť i její kvalita, spojení most přes Øresund, vývoz i dovoz: D a GB, vývoz USA, dovoz Norsko
- dobře fungující síť velkých obcí

Švédsko - regiony

- 290 obcí, podle naší terminologie by se jednalo o mikroregiony
- vyšší jednotky kraje – užívány místními, **NUTS 2** – pouze statisticky (7, tučně níže uvedené), celý stát je NUTS 1 i NUTS 0, je zde a pro tak velký stát neobvyklé
- **Övre Norrland + Mellersta Norrland (Horní a Střední Norrland)** – NP, železné rudy u Kiruny, dřevní hmoty, ohniska osídlení
- **Stockholm + Norra Mellansverige + Östra Mellansverige** – historická starošvédská oblast **Svealand**, metropolitní oblast, VaV, high-tech ve Stockholmu, ale i konverze starých průmyslů ve Falunu, Uppsala univerzitní město s farmaceutickým průmyslem, Örebro stragňuje, Linköping se úsp. restrukturalizuje, pol. obyvatel státu
- **Västsverige**, silné přístavní centrum Göteborg, Volvo, Boras – textilní průmysl, + **Sydsverige** - Skåne – Malmö + Smaland med Öarna (ostrovy Öland a Gotland), konverze průmyslu, slabé služby

Norsko

- exponované vůči moři – Severní, Norské a Barentsovo moře
- fjordy a ostrovy – velmi dlouhá pobřežní linie, ledovcová modelace
- hustě osídlený jih (malý), velký – pouze ohniskově osídlený sever
- ostrovy: Svalbard, Jan Mayen...pohoří: Skandinávské pohoří
- špatné pozemní komunikace, vysoce rozvinutá lodní a letecká dopr.
- klimaticky vlivem Golfského proudu a blízkosti oceánu je přívětivější
- značné srážkové úhrny na návětrných svazích Skandinávského p.
- velké zásoby ropy a zemního plynu v pobřežních vodách
- výroba: rybolov a rozvoj lodní dopravy, dřevozpracující průmysl
- vysoký hydroenergetický potenciál státu, ekonomicky velmi výhodné
- silně subvencované zemědělství, 50 % potravinová soběstačnost

Norsko – char. i regiony

- konstituční monarchie, hist. dlouho patřilo Švédsku či Dánsku
- člen NATO, není členem EU, spolupráce v rámci EFTA
- silné zpracování rud, které se většinou dováží!
- velmi vysoký význam rybolovu
- velmi významné zásoby i těžba ropy a zemního plynu z šelfu, po Rusku dominuje v Evropě spol. se Spojeným královstvím a Nizozemskem
- těžba a produkce titanových rud, zpracování hliníku a niklu
- vysoké platy, ale i vysoké ceny, kupní síla obyvatelstva je kompenzována, řada odvětví je dotována – drahá pracovní síla
- partneři: Spojené království, Francie, Švédsko a Německo
- 1) **Oslo og Akershus + Sør Østlandet a Hedmark og Oppland** – Oslo a jeho zázemí, hojné rekreační aktivity, radiální komunikace
- 2) **Agder og Rogaland + Vestlandet** – západní norské fjordy, severomořská těžba ropy a zem. plynu, Stavanger, Bergen, hutě
- 3) **Trøndelag + Nord-Norge** – 1/2 území, Trondheim, Narvik – pěstování pšenice!, Laponsko (Finnmark) a chov sobů

Finsko (Suomi)

- vysoká exponovanost k severu, ač „vnitrozemský“, přes Balt významně rozvinutá námořní doprava, vnitřní říční plavba
- ledovcová modelace, hydroenergetika ovlivněna dlouhou zimou
- 60 % tepelné elektrárny, 25 % jaderné, další dovoz z Ruska
- 2/3 rozlohy kryjí lesy (NP), jehličnany, dřevozpracující průmysl
- rozvoj elektroniky a elektrotechniky, high-tech, nadnárodní spol., Nokia
- těžba mastku a chromu, těžba fosfátů – malé bohatství
- finský i švédský jazyk (ta dominuje na souostroví **Ahvenanmaa, Åland**, Alandy, autonomní statut) jsou úředními jazyky Finska
- podobně jako SWE, NOR, FIN, RUS – sever obývají Laponci (Saami)
- luteránská církev, venkovské obyvatelstvo tvoří 40 % lidí
- venkov: malá sídla, samoty...migrace ve směru sever → jih
- Finsko se dlouho tržně orientovalo na SSSR, po rozpadu přeorientování tržní ekonomiky, využívání hiátů ve svět. ekonomice
- rozvoj vědy a výzkumu, vzdělanost, flexibilita – toyotizmus v praxi

Finsko - regiony

- 450 „mikroregionálních“ obcí, tvořících 20 mikroregionů (jejich ozn.)
- pět regionů NUTS 2, dva regiony NUTS 1 (Finsko a Alandy), ale bez hlubší vazby na život...zde obec – mikroregion – kraj - stát
- **Etelä-Suomi** (Jižní Finsko) – nejlidnatější, prosperující, od Turku (švédská menšina, brána do Finska) po ruské hranice na východě
- lidé žijí především při pobřeží, import ropy a její zpracování, lodářství, dřevozpracující průmysl, 4 z 5 největších finských měst
- nejvíce lidí zaměstnáno ve službách (finančnictví, bankovníctví,...)
- Helsinky, Espoo, Vantaa + lyžařské středisko Lahti
- **Åland/Ahvenanmaa** – námořní komunikace, strateg. význam, CR
- **Länsi-Suomi** (Západní Finsko) – průmyslové jádro, Vaasa, Tampere, turistické středisko Jyväskylä, v Tampere centrum Nokii
- **Itä-Suomi** (Východní Finsko) – Karélie, zemědělství, živočišná v., emigrace, vysoká nezaměstnanost (30 %), rudy, Kuopio – CR
- **Pohjois-Suomi** (Severní Finsko) – zemědělství pouze živočišná výroba, telekomunikace, bio- a medicínské technologie, inovace, VaV Arctic Centre in Rovaniemi (TUR, glob.changes,ecosystems) a Oulu

Dánsko

- Jutský poloostrov, Fyn, Sjælland, Lolland,.../most Evropa – Skandin.
- průlivy: Skagerrak, Kattegat, Lille Belt, Store Belt, Øresund, strat.
- dále **Grónsko (Kalaallit Nunaat, centrum Nuuk) a Faerské ostrovy** (oboje značná míra autonomie, nejsou členy EU, čtené základny NATO), Bornholm
- lodní doprava, lod'stvo – integrace státu, protestantství
- nížinný charakter, dobré podmínky pro intenzivní zemědělství, exportní chov prasat
- západní Jutsko) písčité půdy, východní část osídlenější – úrodné p.
- má zásoby ropy a zemního plynu ze Severního moře
- 33 % lidí žije v Kodani, 85 % lidí ve městech, zátěž nejen ekologicky
- liberální společnost, investice do vzdělávání, sociálního systému
- ekonomicky velmi silné malé a střední podnikání, vysoké zisky
- zemědělství – významné družstevnictví, Arla Foods – mléko, Danish Crow – jatka, doprava! – logistika A.P.Møller-Mærsk, letectví – SAS
- **Jutsko, Kodaňská aglomerace, ostatní ostrovy**

Island

- Reykjavík
- sopečný původ (rozšiřuje se), vulkanická pohoří, geotermály
- k Evropě je řazen především kulturně geograficky (Středoatlantický hřbet), nejbližší je ke Grónsku, které již řadíme do Amerik
- energetika: hydroelektrárny a geotermály (vytápění domácností)
- vývoz (60 %) – rybolov a zpracování výrobků z ryb, zaměstnává 7 % obyvatelstva Islandu, velmi intenzivní rybolov
- produkce mléka pro vlastní spotřebu, produkce zeleniny (skleníky)
- výroba hliníku, slitin
- značně vysoká naděje dožití, kvalita života, finanční ohodnocení i kupní síla obyvatelstva
- velmi vysoká úroveň porodnosti, což není pro evropské státy běžné
- velmi nízká nezaměstnanost na úrovni minimální možné pro trh práce
- jihozápad osídlen více, zbytek ostrova téměř pustý
- Island není členem EU, jen EFTA, člen NATO (poloha), nemá armádu